
KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

RADVILIŠKIO SAVIVALDYBĖS MOKINIŲ, VENGIANČIŲ LANKYTI MOKYKLĄ, SKAIČIAUS MAŽINIMO STRATEGIJA 2007-2008 m.

Strategijos paskirtis – mažinti vengiančių lankyti bendrojo lavinimo mokyklą mokinių skaičių, padedant spręsti mokiniams iškylančias problemas, tenkinant jų poreikius ir šalinant priežastis, darančias esminę įtaką mokinių „išskritimui“ iš bendrojo lavinimo sistemos.

Bendrosios nuostatos – sukurti mokyklą be prievartos ir plėtoti individualią pagalbą konkrečiam vaikui, numatant alternatyvias veiklas; vykdyti mokinių nusikalstamumo prevenciją. Strategija parengta įgyvendinant Vaikų ir jaunimo socializacijos programą, patvirtintą LR Vyriausybės 2004 m. vasario 23 d. nutarimu Nr.209, susijusi su Valstybinės švietimo strategijos 2003 - 2012 m. nuostatų įgyvendinimo programa, patvirtinta LR Vyriausybės 2005 m. sausio 24 d. nutarimu Nr.82 bei su Vaikų sugrąžinimo į mokyklas gairėmis, patvirtintomis LR švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr.ISAK-2571.

Situacijos analizė

Mokyklų nelankančiais vaikais oficialiai įvardijami tie, kurie yra išbraukiami iš sąrašų arba nepasirodo mokymo įstaigose. Vengiantieji mokytis iš viso nepatenka į šią kategoriją. Tačiau vaikas, kuris pasirodo mokykloje kartą per savaitę ar mėnesį, negali būti laikomas moksleiviu. Neįmanoma sugrąžinti vaikų į mokyklas, kol nėra žinomas realus šios problemos mastas.

Individo socializacija prasideda šeimoje. Čia vaikas įgyja savo pirmąją patirtį, elementarių žinių, išmoksta elgesio normų, formuojasi jo pasaulėžiūra. Čia jis užmezga pirmuosius socialinius ir emocinius kontaktus, pajaučia šilumą ar abejingumą, meilę ar neapykantą. Vaikas pamėgdžioja savo tėvus, stengiasi elgtis kaip jie, perima jų elgsenos modelius. Nuo vaiko ankstyvųjų gyvenimo sąlygų.

Analizuojant nelankymo priežastis, išsiskiria dar viena priežasčių grupė – socialinės sąlygos. Teorinėje literatūroje minima, kad moksleivių mokyklos lankymą įtakoja socialinės sąlygos šeimoje (L.Rupšienė, P.Dereškevičius). Skurdas, nuolatinis rūpinimasis užtikrinti elementariausius gyvybinius poreikius, dažnai ir žemas išsilavinimas tokiose šeimose nulemia santykius su savo vaikais. Namuose su jais rečiau kalbama apie mokslo reikalingumą, jie nemotyvuojami lankyti mokyklą.

Vytauto Didžiojo Universiteto mokslininkų atliktas tyrimas „Vengiančių lankyti mokyklą moksleivių problemos ir poreikiai“ atskleidė šias bendras pamokų praleidinėjimo priežastis: patyčios, pasireiškiančios iš pedagogų ir vaikų bendruomenės, individualios pagalbos trūkumas, pastangų vertinimo stoka, bendraamžių įtaka ir kt. Radviliškio rajonas, pagal atliktus tyrimo duomenis, nesiskiria per daug nuo kitų rajonų ir pagrindinės mokyklos nelankymo priežastys lieka tos pačios, kaip ir kitose, projekte dalyvaujančiose, savivaldybėse.

Radviliškio savivaldybėje nelankančių mokyklą mokinių oficialiais duomenimis nėra. Radviliškio savivaldybėje duomenys apie nelankančius ir vengiančius lankyti mokyklą mokinius (kiek praleidžia pamokų per mėnesį, metus, ar praleidžia tam tikras pamokas ir kt.) nekaupiami. Bendra duomenų bazė būtų reikalinga, kad vyktų aiškinamos priežastys ir vykdoma planinga ir nuosekli prevencija.

Strategijos misija, tikslai, uždaviniai:

Misija – kurti patrauklią mokyklą, siekiant mažinti mokyklos nelankančių mokinių skaičių, siūlant mokinių poreikius atitinkančias veiklas ir garantuojant kvalifikuotų specialistų pagalbą.

Tikslas – numatyti priemones, garantuojančias mokyklos nelankančių mokinių prevenciją ir mažinančias mokinių iškritimą iš bendrojo lavinimo sistemos.

Uždaviniai:

1. Organizuoti kvalifikuotą švietimo pagalbą mokiniams.
2. Kurti mokykloje patrauklią aplinką.
3. Mokykloms bendradarbiaujant, numatyti ir įgyvendinti konkrečias veiklas, atitinkančias įvairius mokinių poreikius.

Projekto įgyvendinimo trukmė:

2007 m. sausio 1 d. – 2008 m. sausio 1 d.

Radviliškio savivaldybės rengėjų grupė

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

**RADVILIŠKIO JAUNIMO, BAISSOGALOS VIDURINĖS MOKYKLŲ, LIETUVOS
REABILITACINIO PROFESINIO RENGIMO CENTRO MOKINIŲ, VENGIANČIŲ
LANKYTI MOKYKLĄ
PREVENCINIS MODELIS**

Analizuojant mokinių lankomumą, praleistų pamokų skaičius be pateisinamos priežasties kiekvienais metais didėja. Taip pat didėja išėjusių iš mokyklos mokinių skaičius.

Lietuvos reabilitacinis profesinio rengimo centre (LRPRC) mokosi turintys sutrikusį intelektą, fizinių ir judėjimo sutrikimų, kompleksinių sutrikimų, kitų sutrikimų bei raidą ir mokymąsi trukdančių psichosocialinių veiksnių mokiniai. Dauguma mokinių yra atvykę iš globos namų, specialiųjų mokyklų, pensionatų. LRPRC šiuo metu mokosi 496 mokiniai, iš jų 145 našlaičiai arba netekę tėvų globos, kiti iš asocialių šeimų, priklausantys rizikos grupėms (turintys emocinių ir bendravimo sutrikimų, padarę teisėtvarkos pažeidimus, beglobiai valkataujantys, turintys asocialaus elgesio požymių, gyvenantys sunkiomis materialinėmis sąlygomis, atlikę bausmę auklėjimo ir drausmės įstaigose, atstumtieji, turintys priklausomybę alkoholiui).

2004/2005 m.m.: Lietuvos reabilitaciniame profesinio rengimo centre (LRPRC) mokėsi 501 mokinių, Baisogalos vidurinėje mokykloje mokėsi 647 mokiniai, Jaunimo mokykloje mokėsi 101 mokiniai. 2005 m.: iš LRPRC išvyko 63 mokiniai, iš Baisogalos vidurinės mokyklos išvyko 6 mokiniai, iš Jaunimo mokyklos išvyko 8 mokiniai. 2005/2006 m.m.: Lietuvos reabilitaciniame profesinio rengimo centre mokosi 496 mokinių, Baisogalos vidurinėje mokykloje mokosi 645 mokinių, Jaunimo mokykloje mokosi 98 mokiniai. 2006 m.: iš LRPRC išvyko 64 mokiniai, iš Baisogalos vidurinės mokyklos išvyko 5 mokiniai, iš Jaunimo mokyklos išvyko 8 mokiniai.

Nubyrėjimo priežastys: per sunkios mokymosi programos, dėl sveikatos būklės, blogos materialinės sąlygos namuose (skurdas šeimose), įstojo mokytis į kitą mokyklą.

30 % vengiančių lankyti mokyklą mokinių šeimose neigiamas požiūris į mokslą, socialinis apleistumas, žemas tėvų išsilavinimas. Namuose su jais rečiau kalbama apie mokslo reikalingumą, jie nemotyvuojami lankyti mokyklą.

Bendruomenės požiūris į vengiančius lankyti mokyklą yra pasyvus. Dauguma vengiančių lankyti mokyklą mokinių iš rizikos šeimų, gyvenantys žemiau skurdo ribos, pedagogiškai socialiai apleisti.

80 % yra iš nepilnų šeimų, kai kurių tėvų yra išvykę dirbti į užsienį, mokiniai gyvena vieni arba su rūpintojais. 60 % mokinių tėvų yra bedarbiai.

Radviliškio Jaunimo mokykla, Baisogalos vidurinė mokykla, Lietuvos reabilitacinio profesinio rengimo centras dirba pagal savo mokyklose sukurta ir patvirtinta mokinių lankomumo apskaitos vedimo tvarką. Mokykloje mokinių lankomumo apskaitą veda mokyklos socialinis pedagogas, klasės auklėtojas, grupės vadovas, dalyko mokytojas

Radviliškio savivaldybėje nelankančių mokyklą mokinių oficialiais duomenimis nėra.

Radviliškio savivaldybėje duomenys apie vengiančius lankyti mokyklą mokinius nekaupiami. Informacija kaupiama tik mokyklose. Todėl manoma būtų tikslinga įsigyti **nelankančių mokyklą mokinių apskaitos kompiuterinę programą**. Ši programa padėtų operatyviau dirbti ir analizuoti mokyklos nelankymo problemą.

Vedant lankomumo apskaitos duomenis, ataskaitas, suvestines, kontrolę apsunkina darba neturint geros materialinės bazės (**darbo kabinete kompiuterio, telefoninio ryšio**). Šio projekto lėšomis tikimės įkurti nelankančių mokyklą mokinių apskaitos sistemą ir programinės įrangos pagalba pagerinti darbo kokybę dirbant su mokyklos nelankymo problema.

Kuriant draugišką, patrauklią, saugią mokyklą vyksta įvairūs renginiai: sportiniai, pramoginiai, akcijos ir kt. Mokyklos užklasinėje veikloje įtraukiami dalyvauti mokiniai visuomet atsižvelgiama į jų nuomones ir pasiūlymus. Mokyklose aktyviai dirba mokinių tarybos sprendžiant mokyklos nelankymo bei užimtumo problemas. Viena iš mokinių tarybos idėjų yra akcija „Pertrauka be streso“, todėl buvo nuspręsta mokyklose atsisakyti skambučių. Norint įgyvendinti šią idėją reikalinga įdiegti **vietinę radijo stotį**, kuri pakeistų skambutį pertraukų metu (muzika įsijungtų pamokai pasibaigus ir išsijungtų pamokai prasidėjus). Mokyklos bendruomenės informavimas, sveikinimai, mokinių pasisakymai, diskusijos, viktorinos ir kt. Manome, kad šios idėjos įgyvendinimas padėtų mokiniams pasijusti mokyklos „šeimininkais“, o muzika vietoje skambučio sukeltų teigiamas emocijas. Mokiniai muziką renkasi patys teikdami pasiūlymus pageidavimų dėžutėje. Ilgosios pertraukos metu galimi **pasisakymai nuo „bačkos“**. Tai galimybė mokiniams improvizuotai išsakyti viską, ką jie mano apie mokyklą, mokytojus ir mokinius - nesvarbu ar ta nuomonė gera, ar bloga. Tokių būdu mokiniai iškarto iškelia problemas bei atstato emocinę pusiausvyrą ir informuoja mokyklos bendruomenę.

Organizuoti **stovyklą „Ištiesk pagalbos ranką“** nepažangiems ir daug pamokų praleidusiems mokiniams, įjungiant savanorius –pagalbininkus mokinius. Joje dalyvautų rizikos grupės mokiniai kartu su pažangiais mokiniiais. Šios stovyklos tikslas- padėti mokiniams užpildyti mokymosi spragas, kartu organizuojant ir turiningą užimtumą. Siūlomi renginiai: „**Sportas kartu**“. Sportas pritraukia ir pavyzdingus, ir mokyklos nelankančius mokinius. Projekto vykdymo metu galima kviesti mokyklos nelankančius mokinius dalyvauti sporto varžybose su mokytojais, švietimo

skyriaus, savivaldybės, policijos komisariato, ar kitų institucijų darbuotojais. **Forum teatras**. Šio renginio tikslas tai galimybė išgyventi konfliktinių situacijų mokykloje ir pabandyti pakeisti jos eigą, bei patiems priimti sprendimus ir kt.

Taip būtų gerinami tarpusavio santykiai, vykdomas neformalus ugdymas.

Prevencinio modelio kūrėjai:

1. Pranė Vilimaitė, LRPRC direktoriaus pavaduotoja ugdymui.
2. Jūratė Grigaliūnienė, LRPRC psichologė.
3. Aista Kuraitė, projekto vykdytojo – asociacijos „Naujos Jungtys“ atstovė
4. Ona Malūkienė, projekto vykdytojo – asociacijos „Naujos Jungtys“ atstovė

PRELIMINARUS PROJEKTO BIUDŽETAS

Eil.Nr.	Išlaidų pavadinimas	Bendra suma
1.	Administruojančio personalo išlaidos: (1,5 administratoriai x 200 Lt.mėn. alga x 12 mėn.)	7200 Lt
2.	Administruojančio personalo mokymas	500 Lt
3.	Informacinių technologijų ir ryšio įdiegimas	12000 Lt
4.	Stovyklos narių maitinimo išlaidos ir išlaikymas (1mok. 10 Lt.; 50 mok.x 14 d.)	11000Lt
5.	Kitos išlaidos: Transporto ir kuro išlaidos- 3000 Lt Lazerinio spausdintuvo toneris - 200 Lt Video juostos- 100 Lt. Kompaktiniai diskai-100 Lt Foto nuotraukų darymas-200 Lt Kanceliarinės prekės – 4650Lt	6550 Lt
		37200Lt

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

RADVILIŠKIO RAJONO TAIKOMI PREVENGINIAI MECHANIZMAI MOKYKLOS LANKOMUMUI DIDINTI

Radviliškio rajono mokyklos dirba pagal savo mokyklose sukurtą ir patvirtintą mokinių lankomumo apskaitos vedimo tvarką. Mokykloje mokinių lankomumo apskaitą veda mokyklos socialinis pedagogas, klasės auklėtojas, grupės vadovas, dalyko mokytojas.

Analizuojant mokinių lankomumą, praleistų pamokų skaičius be pateisinamos priežasties kiekvienais metais didėja. Taip pat didėja išėjusių iš mokyklos mokinių skaičius.

Lietuvos reabilitacinis profesinio rengimo centre (LRPRC) mokosi turintys sutrikusį intelektą, fizinių ir judėjimo sutrikimų, kompleksinių sutrikimų, kitų sutrikimų bei raidą ir mokymąsi trukdančių psichosocialinių veiksnių mokiniai. Dauguma mokinių yra atvykę iš globos namų, specialiųjų mokyklų, pensionatų. LRPRC šiuo metu mokosi 496 mokiniai, iš jų 145 našlaičiai arba netekę tėvų globos, kiti iš asocialių šeimų, priklausantys rizikos grupėms (turintys emocinių ir bendravimo sutrikimų, padarę teisėtvarkos pažeidimus, beglobiai valkataujantys, turintys asocialaus elgesio požymių, gyvenantys sunkiomis materialinėmis sąlygomis, atlikę bausmę auklėjimo ir drausmės įstaigose, atstumtieji, turintys priklausomybę alkoholiui).

Nubyrėjimo priežastys: per sunkios mokymosi programos, dėl sveikatos būklės, blogos materialinės sąlygos namuose (skurdas šeimose), įstojo mokytis į kitą mokyklą. 30 % vengiančių lankyti mokyklą mokinių šeimose neigiamas požiūris į mokslą, socialinis apleistumas, žemas tėvų išsilavinimas. Namuose su jais rečiau kalbama apie mokslo reikalingumą, jie nemotyvuojami lankyti mokyklą.

Bendruomenės požiūris į vengiančius lankyti mokyklą yra pasyvus. Dauguma vengiančių lankyti mokyklą mokinių iš rizikos šeimų. Gyvenantys žemiau skurdo ribos, pedagogiškai socialiai apleisti. 80 % yra iš nepilnų šeimų, kai kurių tėvų yra išvykę dirbti į užsienį, mokiniai gyvena vieni arba su rūpintojais. 60 % mokinių tėvų yra bedarbiai.

Baisogalos vidurinė mokykla, Jaunimo mokykla, Lietuvos reabilitacinis profesinio rengimo centras (LRPRC) sudaro terminuotas bendradarbiavimo sutartis su Vaikų teisių apsaugos tarnyba, Radviliškio policijos komisariatu, Radviliškio miesto ir rajono seniūnijomis, Suaugusiųjų ir jaunimo neformaliojo ugdymo centru, Radviliškio socialinės paramos skyriumi, nevyriausybinėmis organizacijomis - bendruomenėmis, kuriose atsispindi abipusis išipareigojimas ir konkretūs

veiksmai, siekiant mažinti mokinių, vengiančių lankyti mokyklą skaičių. Šios sutartys turėtų užtikrinti optimalų socialinių institucijų tinklo funkcionavimą. Šių institucijų įtraukimas padėtų ne tik vykdyti kontrolę, bet ir organizuoti kryptingą mokinių užimtumą, ugdyti mokinių socialinius-kultūrinius gebėjimus, remiantis institucijos ir bendruomenės ištekliais, be to tai padėtų mažinti mokinių socialines (toksikomanijos, nusikalstamumo, mokyklos nelankymo, smurto, skurdo ir kt.) problemas. Sutarčių sudarymas ir aktyvus bendradarbiavimas nešėtų naudą visoms institucijoms bei bendruomenei. Taip pat būtų tikslingas bendruomenės įtraukimas sprendžiant mokinių vengiančių lankyti mokyklą problemas. Apie mokyklos nelankymą ir problemos aktualumą yra informuojama visuomenė ir įtraukiama į jos sprendimą. Bus kreipiamasi į bendruomenę, prašant pagalbos, suteikti informaciją apie mokinius, pastebėtus pamokų metu, esančius ne mokyklos teritorijoje.

Tikimasi, atkreipti bendruomenės dėmesį į mokinių vengiančių lankyti mokyklą problemas. Tačiau galimas kai kurių institucijų nenoras bendradarbiauti sprendžiant mokyklos nelankymo problemas.

Mokytojų kvalifikacijos tobulinimas

Išanalizavus susiklosčiusią situaciją Radviliškio rajone paaiškėjo, kad mokyklose yra išbandyta nemažai priemonių, kuriomis buvo bandoma pagerinti moksleivių lankomumą, tačiau jos visos nėra iki galo išbaigtos – pedagogams trūksta žinių ir patirties dirbant su vengiančiais mokyklą lankyti vaikais. Manome, kad yra ypač reikalingos kvalifikacijos kėlimo programos bei psichologinio pobūdžio programos mokyklų mokytojams, administracijai, socialiniams pedagogams, siekiant spęsti mokinių nelankymo arba vengimo lankyti mokymo įstaigas problemas.

Manoma, kad tikslinga supažindinti pedagogus su inovatyviais mokymo metodais ir strategijomis. Mokytojai įgys daugiau kompetencijų, kaip bendrauti, dirbti su mokiniais, turinčiais lankomumo problemų. Sieksime gerosios patirties sklaidos pilotinėse mokyklose.

Preveninio darbo konsultanto (atsakingo už lankomumą) etato įsteigimas

Atlikus esamos situacijos analizę, paaiškėjo, kad socialinis pedagogas nėra pajėgus vienas mokymo įstaigose spręsti su mokinių lankomumu susijusias problemas. Socialinis pedagogas nespėja aplankyti visų turinčių lankomumo problemų mokinių bei išspręsti socialinių ir psichologinių problemų esančių šeimoje. Skambinimas mokiniams (neatvykus į mokyklą / pabėgus iš pamokų) ar jų tėvams, norint informuoti juos apie vaiko neatvykimą į mokyklą / pabėgimą iš pamokų / nusižengimus nesilaikant mokyklos vidaus tvarkos taisyklių, ne visada duoda norimų rezultatų. Sėkmingai spręsti šią problemą galima tik pasitelkus mokyklos pedagogų komandą, kad tai nebūtų paveiniai veiksmai kovojant su iškilusia problema, reikalingas preveninio darbo konsultanto etatas. Konsultantas koordinuotų veiksmus bei sutelktų pedagogų komandą, siekiant

šalinti mokyklos nelankymo priežastis (patyčios, mokymosi sunkumai, kurie dažnai ir kyla dėl pamokų praleidinėjimo, sunkios mokymosi programos ir kt.). Šis darbuotojas organizuoja komandinį darbą su socialiniais partneriais, sudarinėja sutartis, koordinuoja veiklą. Prevencinio darbo konsultantas veda ir analizuoja mokinių lankumo apskaitą. Viena iš jo veiklų bus reidai, kurių metu tarpininkaujant mokiniams - savanoriams bei policijos darbuotojams bus lankomos probleminės šeimos. Reiduose policininkams ir kitiems darbuotojams tarpininkaus jaunieji policijos rėmėjai ir sugrąžinti į mokyklą mokiniai.

Prevencinio darbo konsultantui mokyklų vadovybė sudarytų sąlygas naudotis mokyklos transportu, skirtų patalpas. Prevencinio darbo konsultantas vestų lankomumo apskaitos duomenis, rengtų ataskaitas, suvestines, vykdytų kontrolę. Prevencinio darbo konsultantas kartu su socialiniu pedagogu vertintų mokinių motyvacijos kitimą, fiksuotų pastebėjimus apie moksleivių pažangą bei rengtų rekomendacijas mokyklų administracijai, dalykų mokytojams bei auklėtojams.

Informacinių technologijų (IT), nelankančių mokyklą mokinių apskaitos programos ir ryšio įdiegimas mokyklose

Radviliškio savivaldybėje nelankančių mokyklą mokinių oficialiais duomenimis nėra.

Radviliškio savivaldybėje duomenys apie vengiančius lankyti mokyklą mokinius nekaupiami. Informacija kaupiama tik mokyklose, tačiau kaip pastebėjome, kad nesant centralizuotai apskaitos sistemai yra sunku kontroliuoti vengiančius lankyti mokymo įstaigą mokinius. Išanalizavus esama padėtį paaiškėjo, kad mokyklose šiuo metu taikoma informacijos apie nelankančius mokyklos mokinius sistema neduoda norimų rezultatų. Manome, būtų tikslinga įsigyti nelankančių mokyklą mokinių apskaitos kompiuterinę programą. Ši programa padėtų operatyviau dirbti ir analizuoti mokyklos nelankymo problemą.

Numatoma IT ir programinės įrangos pagalba įkurti nelankančių mokyklą mokinių apskaitos sistemą. IT ir ryšio įdiegimas padėtų prevencinio darbo konsultantui operatyviau susisiekti su socialiniais partneriais, mokinių tėvais ir kt.